

Česká republika

Česká školní inspekce

Liberecký inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Dětský domov, Jablonné v Podještědí, Zámecká 1

Adresa: Zámecká 1, 471 25 Jablonné v Podještědí

Identifikátor dětského domova: 600 028 836

Termín konání školní inspekce: 12. – 15. květen 2003

Čj.:	093 217/03-5060
Signatura:	kh1pw532

CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Dětský domov, Jablonné v Podještědí, Zámecká 1 (dále jen dětský domov) je školské zařízení pro výkon ústavní výchovy. Poskytuje výchovnou, hmotnou a sociální péči dětem, které ze závažných důvodů nemohou být vychovávány ve vlastní rodině, nemohou být osvojeny nebo umístěny v jiné formě náhradní rodinné péče.

Dětský domov byl zřízen Libereckým krajem, U Jezu 642/2a, 460 01 Liberec 1 jako příspěvková organizace.

Podle *Rozhodnutí, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení* školské zařízení sdružuje dětský domov s kapacitou 70 lůžek a školní jídelnu s kapacitou 100 jídel. Do dětského domova se děti umísťují prostřednictvím Dětského diagnostického ústavu v Liberci.

V době inspekce bylo v dětském domově umístěno 58 dětí ve věku od 4 do 19 let, které byly rozděleny do pěti heterogenních rodinných skupin. Při rozdělování dětí do rodinných skupin jsou zpravidla respektovány sourozenecké vazby.

Děti předškolního věku navštěvují mateřskou školu nedaleko dětského domova. Děti školního věku plní povinnou školní docházku v základní škole nebo zvláštní škole ve městě. Starší děti se připravují na budoucí povolání ve středních školách v Liberci, Kolíně, České Lípě a dalších. Šestnáct dětí je během školního týdne ubytováno na internátech škol, které navštěvují. Dvě děti byly v době školní inspekce dlouhodobě mimo dětský domov (viz dále).

Rodinná skupina	Počet dětí	MŠ	ZŠ	ZvŠ	Žáci SOU	Žáci SOŠ	Dívky	Sourozenci
1.	10	1	1	6	2	-	7	5
2.	12	-	5	3	3	1	8	6
3.	12	-	8	1	2	1	8	10
4.	12	1	3	3	3	2	3	6
5.	12	1	6	1	2	2	4	6
Celkem	58	3	23	14	12	6	30	33

Kapacita zařízení	70
Evidenční stav	58
Počet rodinných skupin	5
Počet dětí fyzicky přítomných na zařízení	41
Počet dětí dlouhodobě ubytovaných mimo dětský domov	2
Počet dětí s nařízenou ústavní výchovou	55
Počet dětí umístěných na předběžné opatření	2

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční a kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních podmínek činnosti dětského domova
- materiálně-technických podmínek činnosti dětského domova
- průběhu a výsledků výchovných a dalších činností dětského domova

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK ČINNOSTI

Pedagogický sbor tvoří 12 pedagogů včetně ředitele a vedoucího vychovatele, z nichž je osm žen a čtyři muži. Ředitel dosáhl vysokoškolského pedagogického vzdělání, splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Vedoucí vychovatel je absolvent gymnázia, v současné době studuje na vysoké škole speciální pedagogiku. Z dalších deseti pedagogů jsou čtyři s požadovaným vzděláním, dva z nich vystudovali speciální pedagogiku, ostatní jsou nekvalifikovaní. Jedna vychovatelka si doplňuje vzdělání studiem na VŠ. Během školního roku byl se dvěma pedagogy ukončen pracovní poměr, dva byli přijati.

Psycholog na zařízení není. Dětský domov spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou.

Sociální pracovnice absolvovala bakalářské studium v oblasti sociální práce a doplňkové pedagogické studium. V dětském domově působí 10 let. Mimo práci vyplývající z její funkce se zaměřuje na vyhledávání týraných dětí. Je zapojena do speciálního projektu, který umožňuje doprovázet dítě k výslechu a účastnit se ho.

Oblast zdravotní péče a její prevence zajišťuje kvalifikovaná zdravotní sestra. Vede pečlivě dokumentaci dětí. Z rozhovorů byla patrná znalost problémů dětí a maximální snaha jim pomoci. Děti se na ni často se svými problémy obracejí, což potvrdili i ostatní zaměstnanci. Zdravotní sestra doprovází děti na různá vyšetření, předem je připravuje na vyšetření či lékařský zákrok. V evidenci má 30 dětí s různými problémy (enkopréza, enuréza, neurologické problémy, psychiatrické apod.). Zajišťuje pro ně ozdravné pobyty a lázně. Zabývá se také drogovou problematikou a pro děti připravuje přednášky.

Systém vedení zaměstnanců při naplňování výchovně-vzdělávacích cílů dětského domova využívá také poradních orgánů ředitele. Pedagogická rada se schází podle plánu, zápisy obsahují pedagogickou problematiku. Ke zkvalitnění práce jsou využívány závěry z porad vychovatelů, které probíhají v pravidelných intervalech.

Kompetence kontrolní a hospitační činnosti jsou vymezeny *Organizačním řádem*. Kontrolní a hospitační činnost je realizována v souladu se stanoveným plánem a postihuje jednotlivé oblasti výchovy. Hospitační záznamy mají obecný ráz, postrádají konkrétnost zejména u nekvalifikovaných pedagogů.

Začínající pedagogové mají zajištěnou pomoc určeným uvádějícím vychovatelem. Po dobu 14 dnů dohlíží i vedoucí vychovatel, který poskytuje konzultační činnost. Nekvalifikované pedagogy má na starosti ředitel. Po měsíci je práce začínajícího pedagoga hospitována, závěry pak spolu rozebírají a hodnotí. Následné kontroly jsou realizovány. Výsledků kontrol je využíváno při následném plánování.

Vedení domova věnuje velkou pozornost dalšímu vzdělávání pedagogů. Dva pedagogové si doplňují vzdělání dálkovým studiem. Ředitel preferuje vzdělání v oboru speciální pedagogiky.

Při přijímání nových pracovníků klade na tento záměr důraz. Ve spolupráci s dětskými domovy v České Lípě a Dubé-Deštné a rovněž s diagnostickým ústavem probíhá cyklus seminářů zaměřený na aktuální problémy dětských domovů. Pravidelné semináře jsou pořádány také pro pomocné vychovatelky. Školské zařízení využívá nabídky vzdělávacího pedagogického centra.

Organizace chodu dětského domova je dána *Organizačním řádem*. Informační systém je funkční a odpovídá podmínkám zařízení. Vnitřní systém je založen na každodenním kontaktu ředitele s vedoucím vychovatelem, který předává instrukce ostatním. Upřesnění je podáváno na jednáních pedagogické rady a na poradách vychovatelů. Aktuální informace jsou zapisovány do předávacích sešitů.

V dětském domově je vytvořena dětská spoluspráva, jejíž existence je zakotvena ve *Vnitřním řádu*. Spoluspráva je složena z deseti dětí, po dvou z každé skupiny. Zápisy si provádějí děti. Předmětem jednání jsou organizační záležitosti i výchovné problémy. Jednání se účastní ředitel a vedoucí vychovatel. Děti mají k dispozici schránku důvěry, kterou v poslední době více využívají. Na připomínky reflektují vedoucí vychovatel a ředitel.

Vnější informační systém je orientován na osoby odpovědné za výchovu a na další zainteresované orgány. Spolupráci s rodiči ve větší míře zajišťuje sociální pracovnice. Vychovatelé se s nimi setkávají při návštěvách první týden v měsíci.

Velmi dobrá spolupráce je vytvořena s městem. Díky aktivní účasti ředitele v zastupitelstvu je vztah města k dětskému domovu pozitivní. Děti se zpětně podílejí na různých akcích města.

Spolupráce s mateřskou školou a školami ve městě je velmi dobrá.

Personální podmínky jsou na průměrné úrovni.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK ČINNOSTI

Dětský domov disponuje třemi objekty, které jsou umístěny v areálu domova. V hlavní budově (v zámku) je prostorná vstupní hala s citlivě instalovanou výzdobou. V přízemí je část hospodářská, ředitelství, byt pro jednu rodinnou skupinu, jídelna, cvičná kuchyňka, místnost zdravotnice a zdravotní izolace. Další čtyři samostatné byty jsou ve dvou podlažích. V rodinné skupině je 10 až 12 dětí. Snížení počtu dětí je závislé na zprovoznění rodinné skupiny v objektu „oranžerie“. Nábytek je nový, moderní, byl zhotoven na míru (skříně, noční stolky, psací stoly a židle). Počet lůžek s úložným prostorem se pohyboval od tří do čtyř na jednom pokoji, v jednom případě jich bylo pět. Starší děti měly na pokoji počítač. Ve většině pokojů chybí stolní lampičky. Dětem je umožňována vlastní výzdoba interiéru a mají u lůžka drobné hračky a předměty jejich zájmu. Společné obývací místnosti v bytech jsou velmi dobře přizpůsobeny odpočinkovým aktivitám i pro přípravu na školu (TV, video, HIFI věže). Vybavení nábytkem a jeho uspořádání působí příjemně, v každém obývacím pokoji je živý koutek (rybičky, papoušci, králíci).

Na chodbách jsou další úložné prostory. Sociální zázemí je na vysoké estetické úrovni. Každá rodinná skupina využívá vybavení pro domácnost (automatické pračky). Nejsou zde kuchyně, skupiny mají v určených intervalech (pětítýdenní cykly) přidělenou cvičnou kuchyňku. Součástí bytu je místnost pro vychovatele.

V podlaží je velká zrcadlová místnost, která je využívána pro kulturní a společenské akce.

Prostory čtvrté výchovné skupiny prošly rozsáhlou rekonstrukcí. Sádrokartonové příčky umožnily zmenšení pokojů a snížení počtu dětí. Původní stropní malby musely být zachovány, proto příčky nezasahují do stropu. Z tohoto důvodu není zcela zajištěno soukromí dětí.

V půdních prostorách jsou dvě místnosti, které slouží dětem. V jedné je herna, která je využívaná pro četbu, sledování TV, pro drobné pracovní a výtvarné práce, hry se stavebnicemi a druhá je vybavena pro sportovní činnost. V této části je velmi dobře vybavený sklad sportovních pomůcek, dále sklady materiálu a zázemí zde mají noční vychovatelky.

V budově je vedle schodiště výtah pro vozíčkáře.

Druhým objektem je „strážní domek“, kde se provádějí poslední úpravy. Objekt je určen pro zájmovou činnost se zaměřením na práci s dřevem, kovem, keramickou hlínou a na ruční práce. Suterén je přístupný tělesně postiženým dětem. Vybavení pro jednotlivé činnosti je velmi dobré. Keramická dílna má dva hrncířské kruhy, stojany, vypalovací pec. I ostatní prostory mají potřebné vybavení.

Třetím objektem je „oranžerie“, kde se připravuje činnost jedné rodinné skupiny a budou zde k dispozici dva cvičné byty. Část objektu bude sloužit původnímu projektu – výzdobě a oranžerii květin. V areálu jsou garáže, kde je umístěno hospodářské vybavení (osobní auto, traktor, svářečka apod.). Údržbář spravující tuto část zabezpečuje údržbu kol, kterých je na zařízení dostatek.

Rozlehlý pozemek (zámecký park) skýtá bohaté možnosti pohybových aktivit i odpočinku. V době kontroly byla zadána studie k jeho úpravám. Prostranství před vstupem do hlavní budovy bylo vydlážděno žulovými kostkami, čímž se zvýraznil efekt renovace celého objektu.

Vedení dětského domova důsledně sleduje účelnost a efektivnost využívání materiálních zdrojů. Dlouhodobé záměry jsou vytýčeny v koncepci domova, dílčí jsou specifikovány v plánu práce na školní rok 2002/2003. Zjištěné závěry jsou zaznamenány ve výroční zprávě za školní rok 2001/2002.

Materiální podmínky jsou hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VÝCHOVNÝCH A DALŠÍCH ČINNOSTÍ V DĚTSKÉM DOMOVĚ

Realizace funkcí, částečného a plného přímého zaopatření (péče a služeb) poskytovaných etopedickým zařízením

Název zařízení je v souladu se zařazením do sítě škol.

Na základě namátkové kontroly lze konstatovat, že dětem není v plné míře poskytováno přímé plné zaopatření. Byly shledány určité nedostatky, především v oblasti ošacení a úhrady nákladů na zdravotní péči, která není hrazena ze zdravotního pojištění. Dle inspekčního zjištění si děti z kapesného kupují ošacení, hradí opravu brýlí, holiče. Ostatní péče a služby jsou dle namátkového zjištění dětem poskytovány (stravování, ubytování, úhrada nezbytně nutných nákladů na vzdělávání, kapesné, osobní dary a věcná pomoc při odchodu zletilých ze zařízení, úhrada nákladů na dopravu do sídla školy).

Z rozhodnutí ředitele jsou dětem rovněž hrazeny potřeby pro využití volného času a rekreaci, náklady na kulturní, uměleckou, sportovní a oddechovou činnost a náklady na dopravu k osobám odpovědným za výchovu.

Východiskem výchovně-vzdělávací činnosti dětského domova je dokument *Výchovně-vzdělávací program DD Jablonné v Podještědí* (dále jen výchovně-vzdělávací program). Cílem deklarovaného programu je připravit děti na samostatný plnohodnotný život. Prostředkem k dosažení tohoto cíle je systém organizace výchovy a vzdělávání ve prospěch rozvoje osobnosti dětí ve všech jejích složkách, při respektování jejich individualit, přirozených práv, zájmů a potřeb. Dětský domov v rámci výchovně-vzdělávacího programu usiluje především o zařazování prvků rodinné výchovy, které prolínají všemi výchovnými činnostmi, a to prostřednictvím koncepce samostatných buněk (rodinných skupin).

Ze základních tezí výchovně-vzdělávacího programu vychází *Celoroční plán platný pro školní rok 2002/2003*, který mimo jiné stanovuje konkrétní prostředky k naplnění jednotlivých výchovných úkolů, vymezuje organizační uspořádání provozu dětského domova pro stanovené období, určuje nejdůležitější aktivity v průběhu školního roku.

Vychovatelé zpracovávají roční a měsíční plány jednotlivých rodinných skupin, které vycházejí z celoročního plánu dětského domova. Jejich praktické využití ve výchovně-vzdělávacím procesu není zřejmé, neboť pro účely střednědobého plánování se jeví jako dostatečně zastřešující roční plán dětského domova.

Týdenní programy jednotlivých rodinných skupin korespondují se specifickými úkoly dětského domova, vycházejí z cílů stanovených celoročními plány a dokládají odpovědný přístup pedagogických pracovníků k plánování výchovně-vzdělávací činnosti.

Organizace činnosti vychází z režimu dne (součástí *Vnitřního řádu*), který je závazný pro děti i zaměstnance. Při realizaci výchovně-vzdělávací činnosti jsou respektovány zásady pedagogické, psychologické a hygienické. V režimu dne je účelně rozvrženo zaměstnání i rekreace dětí. Negativním zjištěním je skutečnost, že večerka pro všechny děti a pro všechny dny v týdnu je stanovena na 20:00 hodin, což neodpovídá věkovým kategoriím umístěných dětí (4– 19 let). Režim dne současně s časovým údajem o večerce uvádí na stejnou hodinu sledování televize bez dalšího časového vymezení („20.00 – večerka, předání dětí noční službě, sledování TV“).

Služby vychovatelů končí ve 20:00 hodin, v tuto dobu nastupují do služby pomocní vychovatelé. Denně jsou ve službě dva (jeden má na starosti tři, jeden dvě výchovné skupiny). Tímto organizačním opatřením nejsou vytvářeny optimální podmínky pro večerní formy výchovně-vzdělávací a socializační činnosti (individuální rozhovory s dětmi, prostor pro jejich sebereflexi apod.).

S organizačním zabezpečením činnosti souvisí i zjištěná skutečnost, že v 1. rodinné skupině je zastoupení dětí, které navštěvují zvláštní školu, výrazně vyšší, než ve skupinách ostatních (z osmi přítomných dětí šest, pouze jedno navštěvuje školu základní, jedno školu mateřskou). Toto složení dětí neodpovídá populačnímu procentu dětí mentálně postižených a není předpokladem pro úspěšný rozvoj schopností a dovedností.

Základem výchovné práce pedagogických pracovníků je jejich dobrá znalost anamnézy a individuálních zvláštností dětí. V průběhu denních činností učí děti nenásilně samostatnosti a sociálním dovednostem, z metod využívají především hry, zájmové a řízené činnosti.

V průběhu činností jsou uplatňovány jednotlivé složky výchovy, jsou využívány deklarované metody a formy práce. Individuální zájmová činnost dětí je bohatá, jsou podporovány jejich samostatné aktivity. Aplikovaný systém výchovné práce je dostatečně otevřen vnějším vlivům a je vhodný pro nácvik sociálních dovedností.

Pedagogové respektují osobnost dětí. Dle dostupných informací (vhledy do výchovných činností, denní záznamy) vychovatelé pozitivně ovlivňují hodnotovou orientaci dětí. Průběžně je vytvářen prostor pro uplatnění názorů dětí na řešení problémů a pro rozvíjení komunikačních

dovedností. Na základě řízených rozhovorů s dětmi a pozorování výchovného procesu bylo zjištěno, že psychosociální prostředí dětského domova je příznivé, přátelské a nekonfliktní, obsahuje prvky důvěry a otevřenosti.

Vychovatelé nezpracovávají program rozvoje osobnosti dítěte, součástí osobní dokumentace dětí jsou pouze záznamy z pedagogické diagnostiky (charakteristiky dětí).

V rámci zajištění péče o děti v případě nenadálých událostí vypracoval ředitel dětského domova *Plán první pomoci – traumatologický plán*, který stanovuje pravidla pro zabezpečení první pomoci v situacích ohrožujících zdraví nebo život.

V rámci zajištění reflexe dětí a vytváření pocitů sounáležitosti s dětským domovem byla založena dětská spoluspráva, kterou tvoří zástupci rodinných skupin. Pravidelně se schází s ředitelem dětského domova a vyjadřuje se k vlastním problémům a potřebám (viz výše).

V průběhu výchovného působení jsou stimulovány a posilovány autoregulativní a sebereflexivní procesy (otevřenost sociálního prostředí, hodnotící systém, spoluspráva apod.), které v rámci skupinové terapie přispívají k výchově k odpovědnosti za sebe sama, učí děti formulovat vlastní názor a prosadit a obhájit oprávněný zájem.

Kapesné je dětem přiznáváno v celé šíři stanovených limitů, má motivační charakter. Hodnotící systém je dětem srozumitelný, pedagogové přistupují k výchovné práci pozitivním způsobem.

Systém kontroly naplňování výchovných plánů a procesů je dán *Plánem kontrolní činnosti*, který je součástí celoročního výchovně-vzdělávacího plánu. Činnost ředitele dětského domova a jeho zástupce je v této oblasti mimo jiné zaměřena na kontrolu režimových činností, na metody užívané vychovateli při realizaci výchovně-vzdělávacích programů, na systém výchovných činností v rodinné skupině apod. Kontrola je prováděna průběžně, vzhledem k velikosti zařízení se jeví jako dostatečná. Z dostupných záznamů (zápisy z porad vychovatelů, záznamy denní služby apod.) vyplývá, že vedení dětského domova průběžně vede podřízené pracovníky k naplňování výchovných cílů. Analýza kontrol je prováděna na poradách vychovatelů, ve výroční zprávě za uplynulý školní rok je uvedeno hodnocení plnění výchovných cílů. Při problémech jsou bezodkladně přijímána opatření k nápravě.

V oblasti vedení povinné dokumentace byly v průběhu inspekční činnosti zjištěny následující skutečnosti:

Vnitřní řád

V době inspekční činnosti byl účinný vnitřní řád, který byl vydán ke dni 1. červenci 2002 současně s nabytím platnosti právní normy, která mimo jiné stanoví povinná ustanovení uvedeného dokumentu (zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů). Dokument nebyl před vydáním schválen ředitelem příslušného diagnostického ústavu.

S vnitřním řádem nebyly vhodným způsobem seznámeny děti - o seznámení s ním nebyl předložen věrohodný doklad, přestože například poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví je zapisováno v knihách denního hlášení.

Platný vnitřní řád stanovuje dětem povinnost hradit z kapesného škody, které zavíní nedbalostí nebo úmyslně. Žádný právní předpis tento postup neumožňuje. Vnitřní řád dále nestanovuje rozsah omezení nebo zákazu trávení volného času mimo zařízení ve smyslu opatření ve výchově.

V dokumentu nejsou uvedeny organizační podrobnosti pro uplatňování opatření ve výchově.

Ředitel dětského domova předložil v průběhu inspekční činnosti návrh nového vnitřního řádu, v němž akceptoval připomínky inspekčního týmu.

Osobní dokumentace dětí (namátková kontrola)

Osobní dokumentace obsahuje právní podklad pro umístění dítěte, záznamy o stavu dětí vedené odbornými pracovníky, písemné žádosti osob odpovědných za výchovu dítěte o povolení pobytu včetně vyřízení těchto žádostí, doklad o umístění dítěte do zařízení diagnostickým ústavem, v jehož územním obvodu se zařízení nachází.

V dokumentaci jednoho z dětí nebyla založena smlouva mezi nezaopatřenou osobou a zařízením – sjednané podmínky pro poskytování plného přímého zaopatření zletilé nezaopatřené osobě po ukončení výkonu ústavní výchovy, připravující se na budoucí povolání (do 26 let věku).

Do osobní dokumentace nejsou zaznamenávána všechna opatření ve výchově.

V evidenci dětského domova bylo v době inspekce dítě, které pobývalo v rodině, aniž by pro tento postup byl v dětském domově k dispozici právní podklad. Z neuspořádaně vedené evidence nevyplývalo, od kdy je dítě mimo dětský domov ani konzultace tohoto postupu s příslušným soudem či orgánem sociálně-právní ochrany dítěte. Dítěti nebylo poskytováno přímé plné zaopatření včetně kapesného (není na seznamu přiznaného kapesného za měsíc duben 2003); v průběhu inspekce bylo pracovníky dětského domova zjištěno (telefonicky), že tomuto dítěti byla soudem zrušena ústavní výchova.

V evidenci dětského domova je vedeno dítě, které podle posledního šetření provedeného Okresním úřadem v Liberci dne 21. 11. 2000 pobývá s matkou a sestrou v Anglii, kde navštěvuje školu.

Dále byly předloženy:

- Roční plán výchovně-vzdělávací činnosti
- Týdenní programy výchovně-vzdělávací činnosti
- Jednací protokol
- Knihy denní evidence zařízení
- Kniha úředních návštěv
- Kniha ostatních návštěv

Povinná dokumentace je vedena v souladu s jejím výčtem v příslušném právním předpisu, její obsah a způsob zpracování či vedení však v některých případech právní předpis nerespektuje (vnitřní řád, osobní dokumentace dětí).

V průběhu inspekční činnosti bylo rovněž sledováno dodržování práv a povinností dětí. Dětem není v plné míře poskytováno plné přímé zaopatření (viz výše). Dětem je umožňováno rozvíjení tělesných, duševních a citových schopností a sociálních dovedností, jsou jim vytvářeny podmínky pro dosažení vzdělání a pro přípravu na povolání v souladu s jeho schopnostmi, nadáním a potřebami. Nebylo zjištěno nerespektování lidské důstojnosti. Svobodu náboženství pracovníci dětského domova respektují.

Děti mají možnost obracet se se žádostmi, stížnostmi a návrhy na ředitele dětského domova a na ostatní pedagogické pracovníky. Děti rovněž mohou vyjádřit svůj názor na opatření, která se jich týkají. Není jim upíráno právo požádat o osobní rozhovor (a rovněž jej uskutečnit) s pracovníkem České školní inspekce, s pověřeným zaměstnancem sociálně-právní ochrany dětí apod. Děti jsou hodnoceny a odměňovány, ke svému hodnocení se mohou vyjadřovat. Jsou jim sdělovány informace o stavu jejich úspor či pohledávek. Pracovníci dětského domova neupírají dětem právo na udržování kontaktů s osobami odpovědnými za výchovu. Děti mohou přijímat návštěvy kamarádů a přátel. Součástí výchovných činností jsou mimo jiné i volné vycházky.

Pracovníci dětského domova seznamují děti s jejich povinnostmi a v souladu s deklarovaným výchovně-vzdělávacím programem dbají na jejich dodržování.

Ředitel dětského domova využívá práv stanovených právním předpisem k zajištění úspěšné výchovy dětí (povolení pobytu dětí u osob odpovědných za výchovu, dovození dítěte po ukončení povinné školní docházky přechodné ubytování mimo zařízení v souvislosti s jeho studiem, zastupování dětí v běžných záležitostech, rozhodování o úhradě nákladů na dopravu do sídla školy dítěte).

Ředitel dětského domova oznamuje jméno a příjmení dítěte, jsou-li splněny podmínky pro jeho osvojení nebo pěstounskou péči. Dává příslušnému soudu podnět ke zrušení ústavní výchovy, pominou-li důvody pro její nařízení, podává příslušnému soudu podnět k prodloužení ústavní výchovy, vyžaduje-li to zájem dítěte. Podává informace o dítěti osobám odpovědným za výchovu a orgánům sociálně-právní ochrany dětí. Předem projednává opatření zásadní důležitosti s osobami odpovědnými za výchovu dítěte, nehrozí-li nebezpečí z prodlení. Ředitel dětského domova neseznámil děti prokazatelným způsobem s jejich právy a povinnostmi. Vypracoval vnitřní řád, avšak nenechal jej předem schválit ředitelem příslušného diagnostického ústavu.

Opatření uplatňovaná ve výchově nejsou zpravidla zaznamenávána do osobních spisů dítěte. Jejich ukládání není v souladu s platným právním předpisem ani s Vnitřním řádem dětského domova. Jak vyplynulo z knih denní evidence zařízení a z osobních spisů dětí, jsou uplatňovány kolektivní tresty. Dále jsou jako opatření ve výchově zakazovány volné vycházky dětí, přikazovány pracovní činnosti nad rámec výchovně-vzdělávacích činností. Z pedagogického i legislativního pohledu jsou jako nepřijatelná hodnocena kumulovaná opatření ve výchově, aniž by byla specifikována a aniž by byla uvedena odborná pedagogická opatření. Dále jsou uplatňována opatření ve výchově, která jsou v rozporu jak s právním předpisem, tak i s psychohygienickými a pedagogickými zásadami (večerka pro dítě až 1,5 hodiny před večerkou stanovenou režimem dne, která je výše hodnocena jako brzká). Jako opatření ve výchově hradí děti škodu, kterou nedbalostí způsobily, což právní předpis neumožňuje.

Výsledky zjišťované školským zařízením

Výsledky výchovně-vzdělávacího procesu jsou kontinuálně sledovány. Důraz je kladen na přípravu dětí na vyučování, na další vzdělávání a na přípravu na život. Problémem zůstává uplatnění dětí po skončení ústavní výchovy. Dětský domov provádí dle možností katamnestické šetření, některé děti se kontaktují z vlastního zájmu, přijíždějí i s vlastní rodinou.

K dobrým výsledkům vzdělání a výchovy patří vztah dětí k okolí a spoluobčanům na kulturních vystoupeních pro důchodce a pro sponzory, jejich aktivní účast na akci „Nejmilejší koncert“ a na různých sportovních soutěžích. Dokladem je dobré umístění, což přispívá k prezentaci dětského domova. Také zapojení dětí do různých kroužků ve městě přispívá k sociálnímu citění a dobrému soužití s ostatními vrstevníky mimo dětský domov.

Sociální pracovnice při zakončení bakalářského studia zpracovala diplomovou práci se zaměřením na resocializaci dětí dětského domova za léta 1990 až 2000. Z 29 sledovaných respondentů se jich 58% dobře adaptovalo v životě. Výrazně lépe dopadli chlapi než dívky. U dívek ovlivňovalo uplatnění v životě nepřiměřené bydlení, nestálost zaměstnání. Nedokázaly si poradit s vlastními dětmi, které většinou odkládaly do ústavní péče. Tyto závěry jsou podnětné pro výchovně-vzdělávací činnost domova a pro stanovení priorit ve výchově.

Daří se děti umísťovat do učebních oborů, preferovanými obory jsou kuchař, číšník. Tři děti studují v Kolíně sociálně-právní problematiku. V letošním školním roce je v dětském domově 18 učňů, z nichž tři letos ukončí studium.

Útěkavost dětí není téměř žádná. Od založení domova bylo zaznamenáno 11 útěků. Z toho čtyři individuální a dva skupinové. V době inspekce nebyl nikdo na útěku.

Průběh a výsledky výchovných a dalších činností jsou celkově hodnoceny jako velmi dobré.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Tematická inspekce – prevence sociálně-patologických jevů

V rámci orientační inspekce proběhla tematická inspekce, zaměřená na oblast prevence sociálně-patologických jevů. Ke zjištění bylo využito metody řízeného rozhovoru s ředitelem dětského domova a metodikem prevence, dotazníkového šetření a následného rozhovoru se skupinou starších dětí (11 – 17 let), kontroly prostředí dětského domova a příslušné dokumentace.

Sledované problematice je vedením dětského domova věnována pozornost. Oblast prevence je obsažena i v plánu ředitele. Problematikou se především zabývá metodik prevence (vedoucí vychovatel a zástupce ředitele) v úzké spolupráci se zdravotnicí a sociální pracovnící. Signály a podezření výskytu sociálně-patologických jevů se snaží ihned řešit na základě zpracovaného pokynu k jednotnému postupu pedagogických pracovníků.

Zpracovaný „Minimální program protidrogové prevence“ klade důraz na prostředí a atmosféru dětského domova, mezilidské vztahy a komunikaci. Činnost je zaměřena především na oblast volného času a maximální nabídku volnočasových aktivit. Po komplexní rekonstrukci objektu se výrazně zlepšily i materiální podmínky pro zájmovou činnost. V této oblasti se dětskému domovu daří, což potvrdily i děti v dotazníkovém šetření (naučili jsme se mnoho věcí, bezvadné kroužky, výlety).

O dotazníkové šetření měly děti zájem. Ve formulaci připomínek, podnětů a opakovanou pochvalou se projevil i pozitivní vztah a loajalita k dětskému domovu. V písemných sděleních i následném neformálním rozhovoru byly děti velmi otevřené, což je v dětském domově chválné a svědčí o příznivé atmosféře a vzájemné důvěře.

Dětský domov se problematikou prevence zabývá, přijatý systém je funkční.

Soulad rozhodnutí o zařazení do sítě škol se zřizovací listinou

Rozhodnutí, kterým se mění zařazení do sítě škol, je v souladu se zřizovací listinou.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina čj. SH-2157/2001 ze dne 5. 12. 2001 s účinností od 20. 11. 2002
2. Rozhodnutí, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 11 795/2002-21 ze dne 21. 2. 2002 s účinností od 20. 11. 2001
3. Vnitřní řád dětského domova čj. 789/2002 ze dne 1. července 2002
4. Návštěvní řád, příloha k Vnitřnímu řádu, Dětský domov, Zámecká 1, Jablonné v Podještědí 471 25, ze dne 1. září 1999
5. Doplněk Návštěvního řádu, Dětský domov, Zámecká 1, Jablonné v Podještědí 471 25, s účinností od 14. února 2000
6. Pokyn pro vychovatelky, který stanovuje na základě příslušné vyhlášky výši kapesného pro děti v DD, doplněk Vnitřního řádu, Dětský domov Jablonné v Podještědí, Zámecká 1, s platností od 1. července 2002
7. Výroční zpráva – Dětský domov, Jablonné v Podještědí, Zámecká 1 (školní rok 2001 – 2002), nedatováno, bez čj.
8. Výchovně-vzdělávací program DD Jablonné v Podještědí, nedatováno, bez čj., podepsáno ředitelem dětského domova
9. Dlouhodobá výchovně-vzdělávací koncepce dětského domova Jablonné v Podještědí za období 2003 – 2008 ze dne 2. ledna 2003
10. Celoroční plán platný pro školní rok 2002/2003 ze dne 28. srpna 2002, bez čj.
11. Návrh celoročního plánu, III. sk., 2002 – 2003, nedatováno, bez čj.
12. Celoroční plán, 2002 – 2003, IV. skupina
13. Měsíční výchovný plán, IV. skupina, měsíce září 2002 – květen 2003
14. Týdenní výchovný plán, III. skupina, od 2. 9. 2002 do současnosti
15. Týdenní výchovný plán, IV. skupina, od 2. 9. 2002 do současnosti
16. Knihy denní evidence zařízení III. (vedená od 21. 3. 2003) a IV. rodinné skupiny (vedená od 18. 3. 2003)
17. Kniha úředních návštěv vedená od 1. 9. 1998
18. Kniha ostatních návštěv vedená od 31. 8. 1998
19. Kniha došlé pošty vedená od 1. ledna 2002 (součást jednacího protokolu)
20. Kniha odeslané pošty vedená od 4. ledna 2002 (součást jednacího protokolu)
21. Osobní dokumentace dětí III. a IV. rodinné skupiny ve školním roce 2002/2003
22. Osobní dokumentace dětí vedená pod osobními čísly 837 a 815
23. Pokladní knihy kapesného III. a IV. rodinné skupiny v období školního roku 2002/2003
24. Zpráva Okresního úřadu Liberec, referátu sociálních věcí, čj. Om 389/95 ze dne 4. prosince 2000
25. Kronika dětského domova
26. Plán první pomoci - traumatologický plán, nedatováno, bez čj., podepsáno ředitelem dětského domova
27. Plán drogové prevence – bez data
28. Postup pedagogických zaměstnanců při zjištění nebo podezření požití návykových látek u svěřenců (organizační směrnice 4/2000 – čj. 160/00) ze dne 7. března 2000 s přílohou

29. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci (příloha vnitřního řádu) z 1. září 1999
30. Minimální program protidrogové prevence Dětského domova Jablonné v Podještědí pro školní rok 2002/2003 – bez data
31. Zápisy z jednání pedagogické rady ve školním roce 2002/2003
32. Kniha úrazů
33. Personální dokumentace pedagogických pracovníků, kteří jsou v zaměstnaneckém poměru ve školním roce 2002/2003 (doklady o vzdělání, pracovní smlouvy)
34. Úryvek z diplomové práce sociální pracovnice – Resocializace dětí DD v Jablonném v Podještědí
35. Záznamy o dětech vedené zdravotní sestrou za období 2002/2003
36. Podkladová inspekční dokumentace vyplněná ředitelem dětského domova
37. Inspekční zpráva čj. 095 348/98-5060
38. Inspekční zpráva čj. 095 129/99-5060

ZÁVĚR

Z celkového počtu dvanácti pedagogických pracovníků jich sedm nespĺňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Organizační uspořádání je funkční a postihuje celou strukturu dětského domova. Systém vedení zaměstnanců při naplňování výchovně-vzdělávacích úkolů se jeví jako efektivní. Pozitivní skutečností je vedení zaměstnanců k dalšímu vzdělávání.

Celkovou rekonstrukcí areálu domova byly vytvořeny optimální podmínky v ubytovací části i v části zaměřené pro zájmové činnosti. Omezující jsou chybějící kuchyňky na rodinných skupinách. Tato skutečnost je řešena cyklickým střídáním skupin ve cvičné kuchyňce. Problém se částečně vyřeší u nově vzniklé skupiny v objektu „oranžérie“, kde jsou prostory i vybavení v souladu s požadavky na provoz rodinné skupiny.

Vybavení nábytkem odpovídá modernímu pojetí po stránce funkčnosti i estetiky. Každé dítě má na pokoji vlastní úložné prostory.

Zastoupení didaktickou technikou, hračkami a literatury odpovídá potřebám a věku dětí. Sportovní vybavení je velmi dobré, je udržované a dle potřeby doplňované.

Řediteli dětského domova se podařilo svým vysokým osobním nasazením a angažovaností zrealizovat projekt velký v jeho obsáhlosti i záměru.

Oblast průběhu a výsledků výchovných a dalších činností dětského domova vykazuje řadu pozitivních prvků. Výchovně-vzdělávací program je stanoven, jeho jasná deklarace umožňuje doložit jeho postupné naplňování. Pedagogové vytvářejí pro děti bezpečné prostředí, důraz je kladen na preventivní činnosti. Stimulační úroveň, jejímž základem je funkční hodnotící systém a pozitivní přístup, je vysoká. Školské zařízení zajišťuje širokou individuální nabídku vzdělávacích a zájmových aktivit formou kroužků a dalších činností v dětském domově i mimo něj.

Ředitel dětského domova prokázal důvěrnou znalost prostředí, orientuje se v oblasti řízení i zajištění výchovných činností.

Osobnost dětí je rozvíjena. Přípravě na vyučování a motivaci k ucelenému vzdělání je věnována náležitá pozornost. Prvky rodinné výchovy jsou uplatňovány v rozsahu, který umožňuje stávající systém výchovně-vzdělávací činnosti.

Pracovníci dětského domova nemají v současné době ujasněnou koncepci uplatňování opatření ve výchově. Jsou hledány formy, systém a způsob práce, které naplní ustanovení právního předpisu. Některá uplatněná opatření ve výchově jsou v rozporu s příslušnou právní normou.

V porovnání se závěry z komplexní inspekce provedené v roce 1998 a orientační inspekce provedené v roce 1999 zaznamenala současná orientační inspekce další kvalitativní posun v průběhu výchovně-vzdělávacího procesu. Došlo k výraznému zlepšení v oblasti materiálních podmínek a prostorového uspořádání. Byla opět zaznamenána velmi dobrá řídicí a organizační práce ředitele školského zařízení.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Olga Talášková	Olga Talášková v. r.
Členové týmu	PhDr. Miloslava Paclíková	Miloslava Paclíková v. r.
	PhDr. Václava Vokounová	Václava Vokounová v. r.

Další zaměstnanci ČŠI

Jana Čermáková
Blanka Rybínová
Libuše Škoudlilová

V Náchodě dne 26. června 2003

Datum a podpis ředitele školského zařízení stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 14. července 2003

Razítko

Ředitel školského zařízení	Podpis
Mgr. Vlastimil Faltýnek	v. z. Tomáš Kahan v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný.</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel	31. července 2003	093 350/03-5060

Připomínky ředitele školského zařízení

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
--	--	Připomínky nebyly podány.